



**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

111. An propositum non peccandi de cætero expressum, & formale sit
necessarium confitendi in articulo mortis? Ex p. 6. tr. 7. & Misc. 2. res. 34.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76393)

nerit nisi forte à multo tempore confessus non sit, & memoria diffidens ob fragilitatem se peccasse metuat; hoc enim in casu ipsum in genere contenti debet, non sub conditione, sed sub presumptione probabili; quæ interdum generat tantum dolorem, quantum certitudo peccati. Secundo, si post habitam contritionem de peccatis recogitatis occurrat aliud peccatum, quod prius in memoriam non venit, tunc de eo contritio, vel attritio habenda erit; quia formalis pœnitentia de omnibus peccatis per se habenda est; contritio autem, quæ hic præcessisse supponitur, non fuit, nisi virtualis respectu peccati oblivioni traditi; ergo manet obligatio ab forma-lem ejus pœnitentiam, cujus in illa virtuali votum continebatur. Et hæc omnia docet Guilielmus Mercerus de Sacram. in supplem. 3. part. D. Thome quest. 2. art. 3.

RESOL. CIX.

An aliquis accedat ad confessionem sufficienter attritus absque alio formali proposito non peccandi de cetero recipiat gratiam, & confessio sit valida? Et docetur, ut quis habeat propositum vitandi peccatum futurum non requiri, ut positive judicet se constanter evitaturum peccata etiam mortalia, sed quod in presenti verè proponat, quantum in se est, illa vitare. Ex part. 5. tract. 1. 4. & Misc. 2. Ref. 66.

§. 1. DE hoc novissime interrogatus respondi affirmativam sententiam docere Jacobum Granado in 3. part. de Sacram. contr. 7. tr. 10. disp. 3. sect. 1. num. 6. ubi sic ait: Verum Pœnitentiæ sacramentum constare non potest sine dolore peccatorum, & quoniam qui dolet se aliquis fecisse, consequenter statuit in futurum præcavere, pertinet etiam ad essentiam pœnitentiæ istud propositum, quod licet formaliter, ac proinde distinctum à dolore requiratur ad contritionem, ad attritionem existimo sufficere virtuale, quale intrinsicè clauditur in dolore, quia Tridentinum non requirit formale, dum de illa tractat, nec est sufficiens motivum ad id asserendum. Quare qui ex animo dolet de peccatis propter penas inferni, sufficienter dispositus accedit ad sacramentum Pœnitentiæ absque alio proposito formali non peccandi de cetero, quamvis consilium optimum sit non accedere sine illo. Ita Granado; sed an probabiliter, alij judicent. Vide Tannerum tom. 4. disputat. 6. dub. 4. num. 83. & 84.

2. Advertendum est tamen pro praxi, ad hoc ut quis habeat propositum vitandi peccata in futurum, non requiri, ut positive judicet se constanter evitaturum peccata etiam mortalia, sed quod in presenti verè proponat, quantum in se est, illa vitare, qui actus, ut patet, haberi potest cum judicio probabili, quod quis reincidet in peccata. Unde peccator, qui propter consuetudinem vix sperat se non lapsurum rursus in eadem peccata, potest legitime disponi ob absolutionem obtinendam, quod est notandum à Confessariis. Et ita docet Joan. Præpositus in 3. part. D. Thom. quest. 86. art. 1. dub. 6. numer. 45.

RESOL. CX.

An ad effectum Sacramenti sufficiat implicitum propositum de cetero non peccandi, quod in ipsa detestatione peccati virtualiter continetur? Ex part. 3. tract. 4. Resol. 119.

§. 1. Negativam sententiam docet Sotus in 4. dist. 15. q. 1. art. 2. & dist. 17. quest. 2. art. 1. & lib. 2. de natura, & gratia, cap. 14. Cano relect. de pœnit. part. 1. Bellarminus lib. 2. de pœnit. cap. 6. & 7. & alij, quia Concilium Tridentinum sess. 6. cap. 6. hoc propositum requirit distinctum ab amore Dei.

2. Sed contrariam sententiam probabilem esse puto, quam tuerent Vega lib. 3. in Concil. Trident. cap. 21. Petrus Soto de pœnit. lect. 17. Major, & Almaynus in 4. sent. dist. 14. quest. 1. cum aliis; & ratio est, quia uno simplici actu detestationis peccatorum ex motivo supernaturali, homo sufficienter disponitur ad justificationem, & tamen fieri potest, ut de vita in posterum instituenda, aut peccatis evitandis nihil cogitet. Ergo. Advertit tamen Villalobos in sum. tom. 2. tract. 9. difficult. 19. n. 8. quod [quando el penitente se acuerda de los pecados futuros, tiene obligacion de tener proposito actual de evitarlos, que de otra manera le tendra virtual, mas quando por la tristeza y dolor de los pecados ne se acuerda de los futuros, esto basta, como le basto à David.

3. Ex quibus Layman in Theol. moral. lib. 5. tr. 6. cap. 4. num. 6. conciliat DD. citatos, quorum aliqui ad justificationem peccatoris formale propositum vitandi peccata requirunt, alij verò implicitum in ipsa peccatorum detestatione inclusum sufficere aiunt. Hinc Franciscus Sylvius in addit. ad 3. part. q. 1. queritur 1. sic asserit: Si quis occupatus, vel in examina sua conscientia, vel in detestanda vita præterita, vel in imploranda Dei misericordia, & petenda venia, vel in excitando se ad amorem Dei, & dolorem de ipsius offensa, non cogitet actu, dicens intra seipsum: Volo abstinere à peccatis, sed bona fide eat ad confessionem, ibique se accusans veniam petat, verè est contritus, talique ejus confessio est bona, quia in dicto examine peccatorum, & petitione veniæ à Deo, includitur sufficiens propositum non peccandi de cetero. Ita Sylvius, & ego. Unde Confessarius ex suprascriptis sedabit multos scrupulos aliquorum dubitantium, si habuerint cum detestatione peccatorum formale propositum, illa de cetero vitandi.

RESOL. CXI.

An propositum non peccandi de cetero expressum, & formale sit necessarium consistenti in articulo mortis? Ex part. 6. tract. 7. & Misc. 2. Resol. 34.

§. 1. Cui non occurret is casus? Et ad illum negativè respondet Pater Suarez 3. part. tom. 4. disp. 4. sect. 3. n. 4. ubi sic ait: Deinde observo, hoc videri intelligendum regulariter, quando reliquum est aliquod tempus presentis vite: nam si homo in ipso mortis articulo pœnitentiam agat, non est, quod de proposito vite futura sollicitus sit: nec enim obligandus est ad habendum illud propositum sub conditione, si vixero: tum quia hi actus conditionales circa futura, per se absolute loquendo non sunt necessarii ad salutem: tum etiam quia fieri potest, ut vita futura jam sit desperata moraliter & ideo nulla ratio postulat, ut talis actus sit tunc simpliciter necessarius. Et hoc etiam confirmat usus: nam si hominem damnatum ad mortem exhortemur ad pœnitentiam, non multum curamus de futuris actibus in presenti vita; sed de dolore præteritorum; quia licet aliquantulum vite superfit, moraliter tamen quasi nihil reputatur: nam quod parum distat, distate videtur, & perseverando

Sup. hoc in Ref. præterita, & in Ref. seq. §. Sed circa, & pro confessione veniam in hoc casu lege supra doctrinam Ref. 101.

NTON
MORA
om. 10 II
E III

eo tempore in dolore, & detestatione vitæ præteritæ, satis proponitur observantia mandatorum pro eo brevi tempore. Ita Suarez.

2. Sed adversus illum insurgit Tannerus *tom. 4. disput. 4. quest. 6. num. 16.* quia inquit, non video, quomodo hoc probetur, cum semper quandiu homo vivit, peccare possit, ipsum etiam propositum tale petineat aliquo modo ad refarciendam injuriam.

3. Verum sententiam Suarez sequitur Fagundez *in præcept. 2. Ecclesiast. lib. 2. cap. 3. num. 13.* ubi sic asserit. In nonnullis casibus per accidens sufficit propositum virtuale inclusum in ipsa detestatione peccatorum, ut verbi gratia, in articulo mortis, quando quis omnino est in extremo vitæ articulo, vel quando de ejus vita desperatur, vel est condemnatus ad mortem: nec enim videtur necessarium habere hujusmodi formale propositum cavendi de cætero peccata in futurum. Sufficit enim in hoc casu propositum virtuale inclusum in perfecta detestatione peccatorum. Ita Fagundez.

4. Sed melius dicendum putat Joannes Wiggers *de Sacrament. in supplement. ad 3. part. quest. 1. art. 1. num. 7.* quod in isto articulo, si cogitatio de vita instituenda in futurum non occurrat, possit sufficere sepius virtuale propositum; quod in seria peccatorum commissorum detestatione includitur: quia animus non tam versatur in cogitationibus de modo vivendi de cætero, quia de vita quasi desperat; & sic per inadvertentiam excusatur à proposito explicito formando. Hæc Wiggers.

5. Sed circa præsentem questionem ne deseras videre Doctores, quos ego citavi *in part. 3. tract. 4. resolut. 119.*

6. Nec deseras hic adducere opinionem Patris Lugo *de Sacrament. penitent. disput. 14. sect. 5.* ubi postquam adduxit diversas sententias circa præsentem questionem sic ait. Ego distinguendum existimo: aliquando enim dolor est talis, in quo virtualiter includitur propositum requisitum, & tunc non exigitur ad valorem Sacramenti aliud propositum formale: aliquando verò dolor non includit tale propositum, & requiritur propositum universale præter dolorem. Potest enim dolor esse non ex motivo universali, sed speciali, propter quod penitens dolet de peccatis illis, quæ confitentur; & quidem hic dolor nec virtualiter continet propositum universale non peccandi de cætero, sed ad summum continet propositum non committendi illa peccata, de quibus homo dolet; Alius verò est dolor de peccatis ex motivo aliquo universali comprehendente omnia peccata mortalia, ut si doleat homo propter offensam gravem Dei, propter irreverentiam Dei, propter penas inferni, & carentiam beatitudinis, quæ correspondet omni peccato mortali; & quidem hic dolor virtualiter saltem continet propositum non peccandi mortaliter de cætero. Quando ergo dolor est prioris generis, requiritur propositum universale, cum in ipso actu doloris non contineatur: quando verò dolor est posterioris generis, ipse dolor sufficit ad valorem Sacramenti, cum in se contineat virtualiter tale propositum universale. Impossibile enim est, quod aliquis doleat efficaciter de furto, verbi gratia, præcisè, quia est offensa gravis Dei, & quod simul velit offendere Deum graviter alio peccato diverso, quia per priorem actum odit offensam gravem Dei super omnia: per posteriorem verò vult offensam gravem Dei ad vitandam jacturam alterius boni inferioris: quæ esset contradictio: ergo ille prior actus implicitè extenditur ad vitanda omnia peccata mortalia, quæ sunt graves offensa Dei. Huc usque Pater Lu-

go. Consulendi tamen sunt Penitentes etiam in articulo mortis, ut expresse, & formale propositum habeant de cætero non peccandi.

RESOL. CXII.

Cum quis omisit aliqua peccata in confessione ex ignorantia invincibili obliu, in qua oblivione peccavit lethaliter, nimirum, quia non adhibuit diligentiam necessariam in examinanda conscientia, quaritur, an talis confessio fuerit invalida, & ideo iteranda? Et resolutio hujus questionis pendet ex illa, an detur confessio valida quantum ad substantiam, ita ut non teneatur homo confiteri eadem peccata, atque adeo sit verum Sacramentum confessionis, & nihilominus, quod sit confessio informis, id est, non conferens gratiam; sicuti est verus Baptismus informis in illo, qui baptizatur cum intentione peccandi? Et in §. ultimo hujus resolutionis datur Regula ad cognoscendum, quando preparatio ad confessionem fuerit sufficiens ad validitatem confessionis. Ex part. 2. tr. 17. & Misc. 3. Ref. 31.

§. 1. **R**esolutio hujus casus pendet ex illa questione, an detur confessio valida quantum ad substantiam, ita ut teneatur homo confiteri eadem peccata, atque adeo sit verum Sacramentum confessionis, & nihilominus, quod sit confessio informis, id est, non conferens gratiam; sicuti est verus Baptismus informis in illo, qui baptizatur, cum intentione peccandi? Partem negativam teneatur Valquez *in 3. part. tom. 4. q. 92. art. 2. & 3. Coninch de Sacram. disp. 4. dub. 5. n. 40. & dub. 11. n. 71.* & Suarez *in 3. part. tom. 4. cum aliis.* Ratio est, quia in tali casu, vel penitens confitetur sua peccata sufficienter, & est sufficienter dispositus, vel non. Si dicatur primum, confessio erit formata; si verò dicatur secundum, nulla est confessio: nam ipsa dispositio est in hac parte pars substantialis Sacramenti. Ergo non potest dari confessio informis. Si respondeas quod talis penitens non est sufficienter dispositus, non tamen cognoscit illam suam dispositionem: contra hanc resolutionem sit secundum argumentum. Vel talis ignorantia est vincibilis, vel invincibilis: si est invincibilis, excusatur omnino a peccato, & sic talis confessio erit formata; si est vincibilis talis ignorantia, est peccatum mortale. Ergo non potest efficere, ut Sacramentum sit validum. Hæc sententia est probabilis.

2. Sed contraria, communiter recepta in schola D. Thomæ, probabilis etiam mihi videtur, quam relictis veteribus, sequuntur Sotus *in 4. dist. 18. quest. 3. art. 2. & 3.* Canus *in relect. de penit. p. 5.* Caiet. *in 1. tom. opusc. tract. 5. quest. 5.* & novissimè Joan. de la Cruz *in direct. conf. p. 2. de sacram. penit. q. 3. dub. 9. concl. 2.* Pet. Fay *in add. ad 3. part. q. 9. art. 1. disp. 1.* Simplicianus Mutinus *in sua Theologia moralis de Sacram. penit. q. 30.* Nugn. *in 3. part. tom. 2. q. 9. art. 1. fol. mibi 303.* & Pet. de Ledesma *in summ. tom. 1. tract. de sacram. penit. c. 13. concl. 6. fol. mibi 310.* Martinus de Ledesma *2. p. 4. qu. 8. art. 1. dub. 3.* Covar. *in cap. Alma mater, part. 1. §. 4. n. 13.* & alij. Probatur, quia sicut Baptismus, & alia Sacramenta verè accipi possunt integra secundum essentiam, absque fructu gratiæ propter pravam dispositionem sulcipientis: Ergo ita & Sacramentum penitentiae.

3. Ad argumenta in contrarium, & præcipuè ad secundum, ex quo pendet solutio primi, respondeatur ignorantiam non posse esse rationem formalem, ut conficiatur Sacramentum, posse tamen esse conditionem requisitam. Ex hoc non habet in quantum ipsa ignorantia est peccatum, sed in quantum

Quæ his est
Ref. antec
dens, & vide
Ref. 1. post
præteritam.